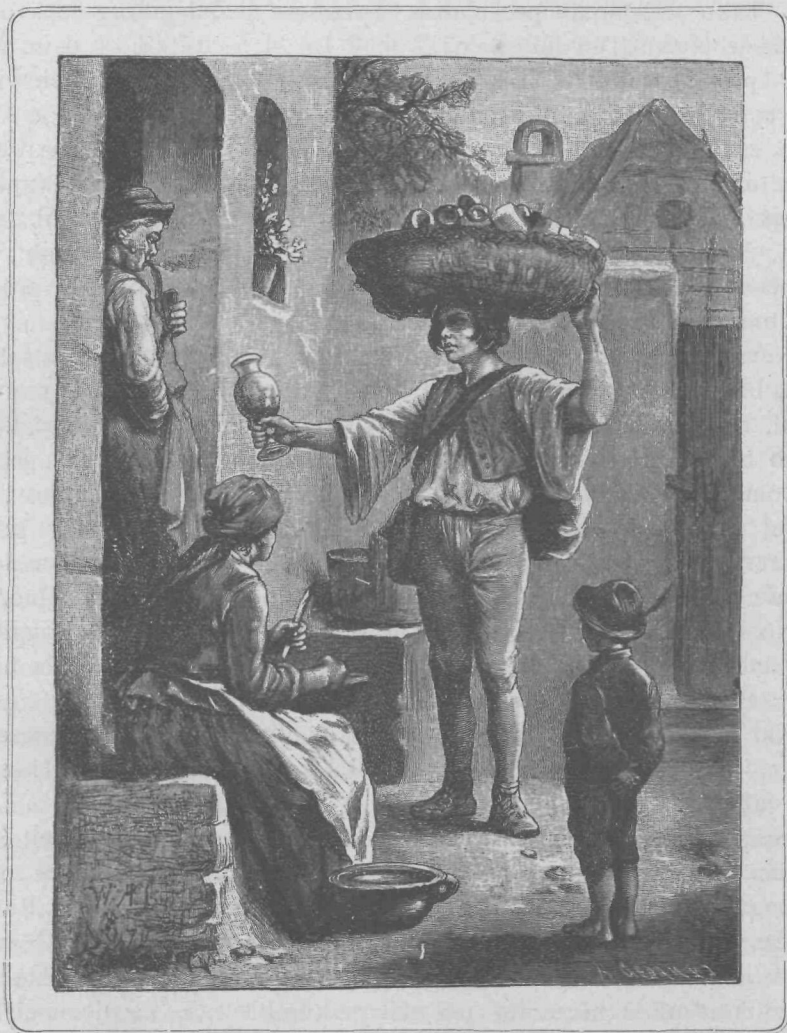

Ves se tresem . . .

Vsaka nova stvar je človeku zanimiva: ogleduje jo, potežkuje, prestavlja, presojuje ter se je nekaj časa veseli. A kmalu se izgubi ta mik, stvar postane vsakdanja. V tem oziru so vsi ljudje brez izjeme otročji, seveda otroci so pa še v posebni meri otročji. Oh, kako jih moti včasih prava malenkost! Pa jim le neče in neče iz glave, vedno mislijo nanjo. Toda če se

prav premisli, ni vredno besede, kar tako vleče pozornost nase. Prav res ne, boste videli, da ne.

No, tam nekega popoldne je bilo, ko se je pri Bojančevih oglasil Slovak s svojo stekleno in porcelanasto robo.

„Kupite, kupite, mati, posodice za cvetlice! Pogledjte, kako so lepe, a tako po ceni! Samo petnajst krajcarjev jedna, kupite, lepo prosim, kupite!“

Kaj ne, dobro je znal Slovak ponujati, pa je tudi vedel, zakaj tako ponuja. Ej, kdor kakor on služi svoj kruhek s prodajanjem od hiše do hiše, ta ima že skušnjo, da je treba siliti in prigovarjati in hvaliti, pa se še težko kaj izpeča.

Pri Bojančevih ni bilo nič boljše. Mati, ki je ravno krompir lupila za kosilo, je sicer pogledala posodo, tudi vseč ji je bila, toda s tem še ni nič kupila.

„I, jaz ne vem . . . Drugje ponudite, pri nas brez takih reči lahko prebijemo“. Tako je odbijala prodajalca. Ta se pa ni dal tako z lepa odgnati, ampak še je poskusil svojo srečo.

„O, prosim, nekaj vendar kupite! Poglejte, kako se sveti, nekaj moram prodati, o, le vzemite, no prosim!“

Pri zadnjih besedah je pa še oče Bojanec prišel iz veže na prag. Pa nikaar ne mislite, da je bila sedaj boljša kupčija, ko je bilo več kupcev, o, še slabejša, Bojanec namreč ni kupoval, ampak še ženi odgovarjal.

„E, črepij je pri hiši kmalu dovolj; če jih je več, več se jih pobije.“

Bojančeve besede so bile sicer resnične, saj jih je govoril varčen gospodar, toda Slovaka so razžalostile.

„Ne rečem, da ni res, kar pravite, toda živeti moramo tudi taki, kot sem jaz. Pa kaj jaz? Samega me ne skrbi, toda otroci doma, tem moram kaj prislužiti. Ej, mož, vi mi ne verjamete, kako nerad hodim po svetu, kako mi je britko biti ločenemu po pol leta ali še dalje od svoje družine, pa ni drugače! Doma ni zaslužka, ni kruhka, pa imam pri hiši pet budilnikov, ki me že zjutraj v postelji prosijo kruha — kaj hočem, poskušam jim ga pridobiti. Da mi ni treba beračiti in ljudi nadlegovati, rajši kupčujem za majhen dobiček. O, vzemite vsaj nekaj iz usmiljenja, čeprav ne potrebujete tako silno.“

„No, pa kupi, no, lej ga“, zasmilil se je ubogi Slovak Bojanki. „V sedmih letih vse prav pride. Pri majniku, ali če bi se primerilo, da bi prišli v hišo z Bogom, potrebujejo se pa tudi take stvari“.

„Naj bo, no“, udal se je Bojanec ter kupil dve posodi za trideset krajcarjev; nič ni cene zniževal, kakor pri vsaki kupčiji, temveč dal, kolikor je Slovak zahteval.

Kupčija je bila torej sklenjena, in vsi so bili z njo zadovoljni: Slovak, ker je imel vendar nekaj dobička, dasi malo, Bojanec in Bojanka tudi, saj sta pomagala siromaku, še najbolj zadovoljen je bil pa Bojančev Rafko, ki je ves čas pazil, kaj bo. Če bi bilo po njegovem, on bi bil kupil vse, kar je bilo v jerbasu. Toda povsod je znano, da je njegova beseda v hiši veljala skoro toliko kakor nič, zato pa tudi ni kupil vsega, kar je imel Slovak na prodaj.

Slovak se je uljudno zahvalil ter odšel po vasi. Oče Bojanec je nesel kupljeni posodi v hišo na mizo, potem pa odhitel po opravih venkaj. Bojanka je morala v kuhinjo, Rafko pa se je spravil k najlepšemu, kar je bilo pod Bojančevo streho, k tema steklenima posodama za cvetice. In sedaj se je zgodilo nekaj takega, kar ljudje Rafkove vrste znajo; izprva je gledal od daleč, potem bližje, potem še bližje, a to ni nič, če človek ne vzame stvari

v roko; no potlej je imel v roki jedno posodo, kmalu še drugo, deval ji je na oči in gledal skozi okno, na zadnje pa — saj veste, ne? — no, na zadnje pa je imel še več posodic, zato ker jih je iz jedne več naredil. Kako je to bilo, to že on vé, to tudi ni, da bi se zapisalo, zakaj to bi se reklo, učiti vas črepinje pobijati.

Kaj pa sedaj? Vi mislite, mati pridejo, pa ga okregajo, oče ga celo tepó. O ne, danes ste se pa urezali! Nikogar ni bilo v sobo, da boste vedeli, nikogar, ne očeta, ne matere! Pa še Rafko ni hotel biti več notri, še on je šel ven. Sedaj pa zopet kaj napačnega sumite. Seveda, seveda — to so vaše globoke misli — Rafko se je šel kam skrit, potlej bo pa dolžil kokoši ali mačko, ker je okno odprto. Zopet niste na pravem potu in prehudo sodite Rafka. Res je sicer, da je radoveden, da vse iztakne, toda ne laže pa nikoli, Rafko že ne!

Škodo je naredil, pa je sklenil, da jo tudi koj popravi. Dvanajst krajcarjev je imel v nabiralčku, te je vzel, potlej pa tekel iskat Slovaka. Konec vasi ga je našel ter prosil, naj mu proda ravno tako posodo, kakor je bila tista, tista, no, tista — ubita doma. Malo težko je šlo, ker je imel Rafko samo dvanajst krajcarjev, prodajalec bi bil dobil pa rad petnajst zanjó, a naredila sta vendar-le. Rafko je Slovaka povabil, naj pride prenočit, še celo večerjo mu je obetal; vse to je bilo pa pač več vredno, kakor tri krajcarje, katerih mu je manjkalo.

Rafko je torej ubito posodo srečno nadomestil z novo, da ni nihče domačih tega opazil. Slovak je bil zvečer Bog vé kje že v deveti vasi — za Rafka tudi ugodno, zakaj kako lahko bi se bil izdal.

Toda če se ni zvedelo prvi dan, prišlo je pa vendar-le pozneje na svitlo. Rafko se je namreč igral z ostanki ubite posode, od začetka na skrivnem, kasneje pa vedno bolj očitno, pa vprašal ga še ni ne oče ne mati, odkod ima toliko teh koščkov. Ko so se mu pri večerji tretji dan po tem iz žepa usuli, tedaj mu je bilo pa stavljeno vprašanje, katerega se je že tako dolgo bal: „Rafko, kje si pa dobil te koščke, ki so ravno taki, kakor bi bili od onih posod, ki smo jih kupili od Slovaka?“

Sedaj pa uganite, kaj je Rafko odgovoril, no, kaj se vam zdi? Zlagal se ni, zakaj kakor že rečeno, Rafko ni nikdar lagal, resnico povedati mu je bilo pa tudi tako težavno. „Oh, mati, ves se tresem...“ to je rekel v tem sitnem položaju najpoprej; drugo so pa potem že izvlekli iz njega. Seveda ni bilo nič hudega, saj je bil Rafko dober deček. Ali morda ne? Le pomislite, kako lahko bi se bil zlagal, pa se le ni. „Ves se tresem...“ je rekel, ker si ni upal koj na dan, a zlagal se pa le ni. Še jedenkrat: Rafko je bil dober deček, ker se je tresel pred lažjo!

J. Štrukelj.

